

GRØNLANDS STATUS

Af landsrådsformand *Erling Høegh*

(Tale holdt 14. november 1968 i »Grønlandsk Selskab«)

Det er mig en stor glæde at få lejlighed til at tale her i aften. Grønlandsk Selskab er jo en ærværdig foreteelse, og mange beretninger om væsentlige grønlandske forhold er blevet aflagt her igennem årene. Det er en ære at blive indlemmet i rækken af talere, der i tidens løb har fået mulighed for at henvende sig til selskabet.

Jeg er opmærksom på, at Det grønlandske Selskabs virksomhed, som den er blevet udfoldet gennem foredrag og tidsskriftudgivelse, tilsyneladende er inde i, hvad man kunne kalde en mild modernisering. Mens videnskabens og ekspeditionernes arbejde i Grønland tidligere synes at have tilkaldt selskabets største opmærksomhed, er man nu så sagte ved – dog med opretholdelse af fuld opmærksomhed overfor de nævnte emner – at tage det aktuelle Grønland med ind i billedet. Grønlands erhvervsmæssige, organisatoriske, administrative og politiske forhold sættes stadig hyppigere til debat i tale og på tryk. Det skyldes måske bl. a., at selskabet i dag ikke har en af Grønlandsekspeditionernes store navne eller en kendt og højtanerkendt videnskabsmand, men en, der har indskrevet sit navn i Grønlands politiske historie, som formand.

Jeg synes, dette er en rigtig og sund udvikling. Grønland har i dag i Danmark – heldigvis – stadig flere porte, gennem hvilke orientering om landsdelen finder vej til den danske offentlighed. Vi har brug for dem alle. Men vi regner Det grønlandske Selskab, grønlænderforeningen „Kalátllit“ og Unge grønlænderes råd blandt de mest betydningsfulde.

Selskabets formand har foreslået mig at tale under titlen „Grønlands status i dag set fra Grønlands landsråds side“.

Også denne formulering kan kun glæde mig. Dels fordi den antyder, at man lægger vægt på landsrådets synspunkter, dels fordi man åbenbart gennem denne formulering vil understrege – for det må være meningen – at det er rigtigt, at der tales, og tales rent ud, om landsdelens status, altså dens aktuelle forhold og problemer.

Berlingske Tidende skrev fornylig i en uden tvivl velvillig ment artikel, at mange og store problemer i den grønlandske situation i øjeblikket trænger sig på. Og det er

da rigtigt, at vi har mange sager af stor rækkevidde til forhandling for tiden i København. Landsrådets forretningsudvalg befinder sig i byen for at forhandle med Ministeriet for Grønland, udvalget vedrørende folkeoplysningen i Grønland, som er nedsat af ministeriet, skal i denne måned træde sammen, og der står som bekendt helt aktuelt et møde i Grønlandsrådet for døren.

Men bladet sluttede med at give et råd, som det nok har anset for at være et godt råd. Vi fik det råd at „træde varsomt“ thi – som det hedder – scenen er skræ. Jeg antager, at skribenten har villet lufte sit kendskab til dansk klassisk litteratur. Jeg skal tillade mig at forbløffe forsamlingen ved at demonstrere et ikke mindre kendskab til selvsamme poetiske arbejder, der har inspireret bladet. Sentensen „Pige træd varsomt, thi scenen er skrå“ fortsætter jo – så vidt jeg husker – med de dystre ord: „Før du ved af det, går spillet i stå“.

På denne baggrund må jeg desværre udtrykke fuldstændig uenighed med det tilløb til en idé, der må antages at have ligget bag dette „gode“ råd gennem det nævnte citat.

Hvis man nemlig i dag i Grønlandsdebatten vil tilråde, måske ikke mindst grønlænderne at træde varsomt med hensyn til meninger og synspunkter og udtryksformer, tror jeg, at man er inde på noget ganske uholdbart, ja, jeg er fast overbevist om, at man undervurderer både grønlændere og danskere, herunder den danske offentlighed og politikerne på Christiansborg.

Jeg måtte – hvis denne mørke spådom var rigtig – melde fra. Det er min faste overbevisning, at Danmark-Grønland i dag er sådan placeret, at åben tale, oprigtighed, ja endog skarphed udmærket kan præsenteres i den løbende debat, *uden* at spillet går i stå. Jeg tror ikke, at det om danskere og grønlændere gælder, at de bides, fordi krybben er tom eller vel rettere ikke så topfyldt, som blot for nogle år siden.

Jeg tror derimod på fast og ubrydelig samhørighed og sammenhold indenfor den dansk-grønlandske familie. Jeg tror, at man indenfor familiens rammer kan og skal tale ærligt og tillidsfuldt til hinanden. Og det er derfor, jeg i aften henvender mig på denne måde til familien med al den glæde og tryghed, der bør præge enhver familiediskussion og samtale.

Grønlands status i dag er præget af alvor. Det er ikke noget, man ensidigt har fået øjnene op for i Danmark. Landsrådets to sidste ordinære samlinger, som jeg har medansvar for, viser med al tydelighed, at Grønlands landsråd – som naturligt er – bestemt har registreret alvoren fuldtud. Vi har da også, sidst ved landsrådsåbningen i sommer og de følgende debatter, klart tilkendegivet, ikke blot at vi er opmærksomme på problemerne, men at vi – så langt vi har kræfter og får kræfter dertil – vil yde vort til at klare problemerne og komme vanskelighederne til livs.

Lad mig nævne nogle aktuelle eksempler til belysning af dette.

Landsrådet har i sommer haft en overordentlig omfattende debat om Grønlands erhvervskrise. Jeg gjorde ved den lejlighed, som jeg også fandt anledning til det sidste år, kraftigt og utvetydigt opmærksom på, at en øget arbejdsindsats i Grønland var nødvendig. Ingen vil med rette kunne anklage landsrådet for at have lagt fingrene imellem i denne sammenhæng.

Det er rigtigt, at der under debatten – jeg har nær sagt af gammel vane – faldt replikker om det betimelige i en statsstøtte til det betrængte grønlandske erhverv. Jeg hverken kan eller vil spå om fremtiden og skal derfor vogte mig for at erklære, at vor situation ikke en dag kan tvinge os til at rette en henvendelse på det nævnte grundlag til folketinget. Men den faktiske situation er den, at vi ved debattens afslutning uden forbehold afstod fra at bede om støtte til vore erhverv fra statskassen. Jeg skulle hellere have sagt „øget støtte“, for vi er jo opmærksomme på, at der allerede fra denne del af riget ydes rundelig støtte til det grønlandske erhvervsliv – ikke mindst indenfor anlægssektoren gennem opbygning af fabriksanlæg i land og en fiskerflåde til havs.

Da der imidlertid – så vidt jeg kan se – har bredt sig en fornemmelse af, at vi har bedt om mere, ja, om direkte statstilskud til hver fanget fisk og sæl, skal jeg altså med henvisning til landsrådets forhandlinger i sommer dementere dette og nævne, at erhvervsdebattens udgang blev en understregning af vor *egen* forpligtelse til længst muligt at vise evne og vilje til at kæmpe os igennem selv ved øget arbejdsindsats og øget sparsommelighed, og dermed ved øget udnyttelse af de arbejdsmidler, som er stillet til vor rådighed og som stadig – håber jeg – vil blive stillet til vor rådighed.

På samme måde har landsrådet under behandling af spørgsmålene omkring kulminen i Qutdligssat søgt at tage *saglig stilling* til dette problem.

Vi har afstået fra en letkøbt appel til danske skatteyderes pengepung i denne sag. Vi har ikke ønsket at springe over, hvor gærdet er lavest, ved at anmode om yderligere udsættelse og yderligere undersøgelser i en sammenhæng, der må siges at være analyseret til bunds, hvad angår kulbruddets økonomiske fremtidsmuligheder. Vi har ikke villet give Qutdligssatbefolkningen håb, som vi var overbevist om var falske. Vi har kort sagt tilsluttet os tanken om bruddets lukning og har på dette grundlag indledt bestræbelser for at skaffe beboerne i Qutdligssat muligheder et andet sted.

Vi har ikke gjort dette med let hjerte, så lidt som det er med let hjerte endsige glæde, vi i dag iagttager andre fraflytningssteder i Grønland eller ser forladte bygder langs vor lange kystlinie.

På den anden side vil vi ikke, nu eller i fremtiden, komme med hatten i hånden og på trods af al sund fornuft og klare økonomiske overvejelser bede om støtte til opretholdelse af det, der er uden fremtidsmuligheder. En idealisme på bekostning af andres penge må vi tage afstand fra.

Den udvikling, der er i gang i Grønland, har Grønlands landsråd et klart *medansvar* for. Landsrådet eller grønlandske medlemmer af de forskellige rådgivende, planlæggende og besluttende forsamlinger har igennem de sidste år fra sag til sag været taget med på råd og har haft muligheder for at tale. Har vi villet den udvikling, der nu er en realitet, der ikke fundamentalt kan ændres uden kaos, må vi også ville midlerne. Hvor tunge de end er, hvor upopulære de end er. Vor stræben må ikke og skal ikke gå ud på at stritte imod, når den alvorlige beslutning skal træffes. Vor stræben må gå ud på at afbøde de ubehagelige, ja, i mange tilfælde tragiske bivirkninger, som udviklingen og den store af os selv ønskede omstilling ofte fører med sig.

Grønlands landsråd har ikke villet nøjes med halvt passivt at ytre vilje til at leve op til de beslutninger, som rådet som nævnt selv har medansvar for. Vi har f. eks. ikke villet indskrænke os til at afstå fra at bede om øget statsstøtte til de betrængte erhverv. Vi har overfor erhververne klart sagt, at landsrådet for nærværende er nødsaget til ikke alene at nedskære den støtte, der er ydet fra landskassen til fåreavlen, og afslå en del af ønskerne om støtte til fangererhvervet og fiskeriet, men også at tidsbegrænse den tiloversblevne støtte.

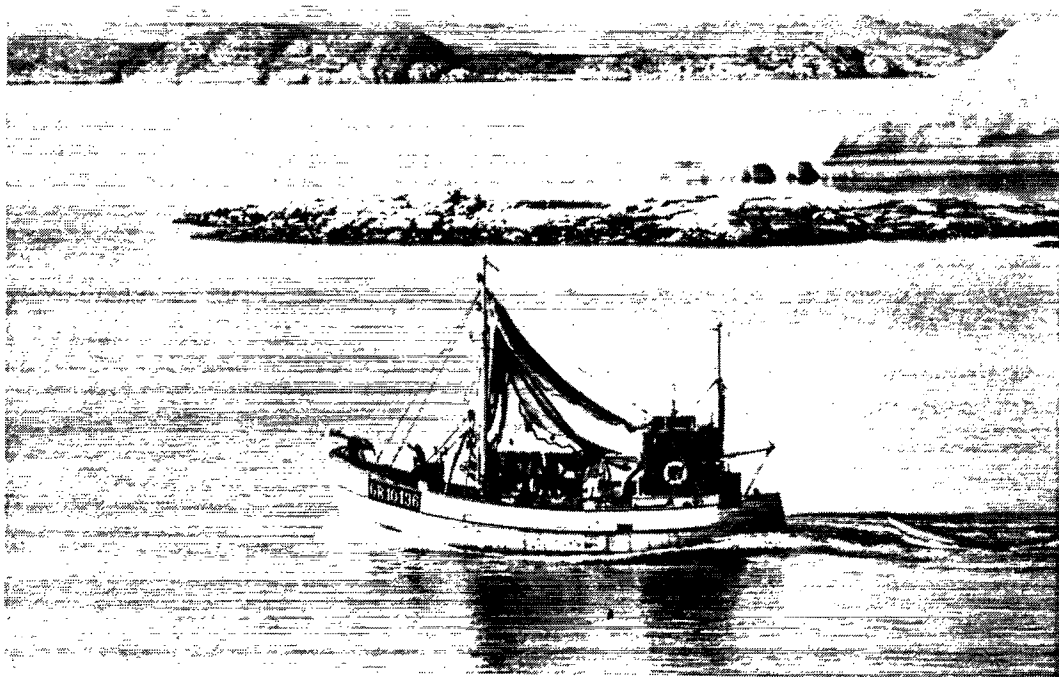
Vi har gjort dette dels på baggrund af landskassens aktuelle lavvande, dels for at understrege, at bestræbelserne for at vende de grønlandske erhvervs triste situation først og sidst må udgå fra erhvervenes egne udøvere.

En stadig større grad af selvhjulpethed må være målet, ikke blot af rent erhvervs-mæssige grunde, men også af – skal vi kalde det – psykologiske grunde.

Meget er imod os i disse år; men vi vil med hænder og fødder stritte imod tendenser til, at Grønland bliver – som det er blevet sagt – eet stort objekt for dansk socialforsorg i videste betydning. Vi ved jo, at den som passivt og apatisk lader sig forære alt, bliver en knækket personlighed.

Jeg har nævnt landskassens øjeblikkelige besværligheder. Det er jo ikke nogen hemmelighed, at vi kan se kassens bund. De anslåede udgifter sammenholdt med de aktuelle indtægter og vor formue giver ikke anledning til optimisme. Jeg skal ikke gå i detaljer med denne sag, for intet er så kedeligt og vel heller så lidt dannet som at besvære andre med alt for mange enkeltheder om egne lommemesmerter.

Lad det være nok at sige, at vi aktuelt har nedskåret landskassens foretagsomhed med hensyn til anlægsarbejder og driftsudgifter med hård hånd. Der er i sommer på adskillige områder skåret til benet. Det har gjort ondt, men det var nødvendigt. Vi har også set på landsrådets egne driftsudgifter, medlemmernes rejse- og diætskonti o. s. v. udfra fornemmelsen af, at skal der spares, må man tage alle ting i betragtning.

Omstilling, – også i fiskeriet.

Sparenødvendigheden har naturligvis også fået følger for kommunernes forhold.

Det er vort ønske i landsrådet at øge kommunalbestyrelsernes råderum og lokale kompetance mest muligt, og det kræver naturligvis bl. a., at kommunerne får betydelige beløb at administrere på egen hånd. Et sådant udbygget økonomisk ansvar vil kalde på den politiske ansvarsfølelse i den lokale sammenhæng, og det er da også sikkert, at de grønlandske kommuners økonomiske selvstændiggørelse må være ganske nær forestående. Men landskassens og landsdelens økonomiske problemer er jo også kommunernes problemer, og kommunerne må som deres part af besværlighederne bære den forlængede ventetid på den lovede økonomiske selvstændiggørelse, der har slutmålet: Frigørelse fra landsrådet.

Vi har gjort alt dette, ja, vi har proklameret spareår, fordi vore penge er få; men også fordi vore forpligtelser på uafviseligt nødvendige områder er store.

Her trænger vore ønsker for opbygningen af socialvæsenet sig særligt på. De fleste her vil vide, at vi nu har knyttet en social- og arbejdsdirektion til landsrådet, og at det med dette udgangspunkt og iøvrigt gennem samarbejde med dygtige og hjælpsomme eksperter fra Danmark er vor hensigt at gennemføre noget i retning af en socialreform i Grønland.

Jeg skal heller ikke trætte med her at gå i enkeltheder. Når landsrådsreferatet foreligger, vil enhver dér kunne læse sig til, hvad der er vore planer og mål. Lad mig nøjes med at sige, at vi for egne midler – dog med en statsrefusion på 30 % – vil opbygge et grønlandsk socialvæsen, der ikke blot sigter mod at hjælpe de borgere, der permanent er bragt i en svag samfundsposition, men måske nok så meget sigter imod at cementere fundamentet for det kommende grønlandske samfund.

Der skal ydes hjælp til selvhjælp. Vanskeligheder, der bare anes, skal imødegås. Mennesker, der er ved at gå i stå, skal hjælpes i gang igen. Familier, der af udviklingen er gjort rædselsslåede, skal hjælpes med råd og dåd. Det er kort sagt vort håb og ønske og vor bestræbelse, at vi må få kræfter til at skabe et socialvæsen, der udfra et stort helhedssyn bliver dynamisk og igangsættende og dermed befordrende for en sund udvikling i det grønlandske samfund. Vi vil ikke nøjes med at flette et sikkerhedsnet til opfangning af de grønlandske mennesker, der i disse år – i stigende tal, hvis forebyggende hjælp ikke ydes – vil miste balancen. Måske er der dem, der vil mene, at vi i spørgsmålet om udbygning af et grønlandsk socialvæsen er ved at slå for store brød op. Jeg ville ønske, at nogen kunne overbevise mig om, at dette var tilfældet. Desværre viser mange dystre fænomener i dagens Grønland, at man dér står med et samfund, hvis balance er sat overstyr. Den må genskabes, hvis samfundet ikke skal tage varig skade.

For at få vore socialplaner gennemført og vore ønsker i andre retninger opfyldt, må landskassens økonomi styrkes. Vi har taget det første, beskedne skridt ved at anbefale en slags motorkøretøjsafgift i Grønland. De kommende måneder vil vise, at vi ønsker at gå videre. Med god assistance bl. a. fra Ministeriet for Grønland, er vi i færd med at undersøge, hvilken afgifts- eller skattevej vi mest hensigtsmæssigt vil kunne betrede. De skal høre nyt fra os i denne forbindelse. Grundsynet vil her – som i anden sammenhæng – være det, at vi selv ønsker at bære en voksende del af byrderne. Den velstående del af borgerne i Grønland – grønlændere som danske – må nu have skuldre, der er brede nok til at bære byrder. Der er næppe basis for, at Grønland skal være et skattely i det omfang, det hidtil har været tilfældet – vore afgifter vel erindret. Jeg må tro, at den dag, en regning præsenteres, vil de mennesker, hos hvem en skatteevne er konstateret, erklære sig indforstået.

Det vil kræve en omstilling – men hvad kræver ikke en omstilling i Grønland i disse år. Det kræver omstilling at indrette sig på hele den nye samfundsstruktur. Det kræver f. eks. en omstilling af de grønlandske fiskere, der efterhånden må se deres småbådsfangst distanceret af de store trawlere, som landsrådet aktivt går ind for. At omstillingen ikke er let fremgår f. eks. af en tegning, der for nylig prydede forsiden i et lokalblad. Man ser her landsrådet stå til havs i en trawler, mens grønlandske

Hvad med os, siger fiskerne.

fiskere i småbåde omkring det store fartøj spørger: „Hvad med os?“. Men vi må igennem denne udvikling i Grønland også trods de tegn på modvilje, der i dag vises.

Også i vort forhold til færingerne må vi igennem en omstilling. De i oktober måned i Godthåb afsluttede forhandlinger med færingerne demonstrerede landsrådets forståelse af behovet for en omstilling og en nytid her. Der blev fra vor side ikke lagt skjul på, at den dag må komme, da vi ikke alene ønsker at udelukke færingerne fra fuldt ligeberettiget fiskeri ved Grønland, men direkte inviterer disse dygtige rigsfæller til et intimt samarbejde til udbytte for begge parter.

En ting, der beskæftiger manges tanker i dagens Grønland, er turistspørgsmålet. Som bekendt har et stigende antal turister besøgt Sydgrønland i de sidste år, men det er næppe forkert at sige, at vi efter alt at dømme har det bedste i denne sammenhæng i vente. Blot mener jeg, at man jo før jo hellere må foretage sig noget afgørende med hensyn til forberedelsen af egentlig turisme i Grønland. Jeg er glad for at have set, at der er danske politikere, der ser på denne sag ligesom jeg.

Jeg har tidligere stillet forslag om, at der søges udveje for nedsættelse af et udvalg med repræsentanter for rejsebureaubranchen, turistorganisationerne, flyveselska-

berne, hotelbranchen og de interesserede myndigheder, herunder Grønlands landsråd og formentlig Ministeriet for Grønland. Vi må have alle detaljer i forudsætningerne for etablering af en grønlandsk turistindustri afklaret. Herunder også den bedst mulige placering af grønlænderne i et sådant nyt erhverv. Vi må have opklaret, hvad der skal til, før internationale turister virkelig kan trækkes til Grønland. Og når forudsætningerne er klarlagt, må vi have en afklaring af det økonomiske spørgsmål. Skulle der ikke findes dansk eller udenlandsk kapital, som ville være interesseret i investering i en grønlandsk turisme. Landsrådet har allerede i al beskedenhed knyttet sig til det begyndende turistinitiativ. Vi håber, at der må ske yderligere på dette punkt inden længe.

Vi er i Grønland nødt til – uden på nogen måder at hengive os til dagdrømme – at tage alle muligheder for nye indtægtskilder i betragtning. Derfor turistsagsinteressen. Derfor også vor interesse i den geologiske udforskning af Grønland. Vi er taknemlige for den afklaring, der er ved at ske m. h. t. interesserede mineselskabers vilkår i Grønland. Vi håber selvsagt også på en gunstig udvikling på dette område.

Som det vil være forstået, søger landsrådet at gå i spidsen i den omstillingsproces, der er Grønlands vilkår i disse år. Vi kan ikke gøre andet, hvis vi ikke vil slå os på munden og fornægte vor egen andel i den skete og løbende planlægning. Men når disse småskitser til belysning af vort syn på Grønlands status er tegnet, må jeg også afsluttende have lov at dvæle ved nogle forhold, der vil være af afgørende betydning for hele udviklingens forløb på langt sigt.

Jeg ville formentlig imødekomme de af mine tilhørere, der nu måtte være ved at slumre ind, ved at indskrænke mine afsluttende bemærkninger til et par enkelte sætninger.

F. eks. „Lad være med at vente på mirakler af os. Lad være med at miste troen på os og tålmodigheden“. Når jeg trods alt vælger at supplere disse korte sætninger med en lidt nærmere behandling af sagen, er det som nævnt fordi disse forhold er af så stor betydning for de resultater, der skal nås i Grønland, og for den politik, der vil kunne føres på Grønlandsområdet i de kommende år.

Vi havde i sommer den glæde fra statsminister Baunsgaard at modtage et telegram som svar på vor hilsen og på åbningstalens replikker direkte henvendt til regering og folketing. I telegrammet blev det klart sagt, at Danmark fortsat vil betragte Grønland som en dansk landsdel, og at regeringen er indstillet på at støtte landsrådet i dets bestræbelser for at landsdelen Grønland kommer helskindet igennem nytidens vanskeligheder.

Med udgangspunkt i statsministerens telegram vil jeg imidlertid benytte lejligheden i aften til at lægge mine tilhørere på sinde, at nytiden i Grønland, når alt kommer

til alt, er et ungt fænomen. Vi kan i Grønland med skelen til et dansk slagord fra sidste århundrede tale om ånden fra 53. Grønlands indlemmelse i det danske rige som landsdel ved grundloven af 1953 vakte store forventninger i Grønland og glæde og godt håb i Danmark. I dag kan noget tyde på, at forventningerne i Grønland, der måske var lige store og ikke på alle områder lige sagligt funderede, er ved at vige. Jeg mener, at de viger til fordel for større realisme, for større forståelse, for større følelse af forpligtelse til egen indsats. Og et skifte fra måske løsere forventninger til virkelighedsnær registrering af krav til sig selv og egne muligheder er næppe en beklagelig ting.

Men – samtidig synes ånden fra 53 for så vidt angår danskernes gode tro og håb i forbindelse med Grønland at tendere imod en ændring, der ikke er lige så løfterig. Lad mig nævne, at dagbladet Politiken i sommer i en artikel vel egentlig fældede dommen over det nye Grønland, konstaterede en fiasko og noget nær anbefalede overflytning af den grønlandske befolkning til en eller anden tilværelse i Danmark. Der har, synes jeg, været tegn på et begyndende stemningsomsving i Danmark. Der har vist også været tilløb til i underhåndsmumlen at stemple landsrådet og dets politiske og sagsbehandlingsmæssige arbejde som mindreværdigt.

Er dette symptomer på, at troen på Grønland er svindende, interessen for Grønland er blegnende og tålmodigheden overfor Grønland er ved at være opbrugt?

Jeg håber, at svaret må være nej. Det kan ikke være fair, hvis man efter 15 korte år, der har betydet et for den gennemsnitlige dansker helt ukendt pres på den grønlandske befolkning i omstillingsmæssig henseende, mister tålmodigheden. Vore danske landsmænd bør betænke, at den samme omstillingsproces har taget og fået meget lange tidsrum i Danmark. Det kan heller ikke være fair, hvis man vil dømme landsrådets arbejde, efter at det har haft bare godt et år til at finde sine ben under den nye formandsordning. Det er da – som det vist hedder i Danmark for øjeblikket – *helt klart*, at det nyskabte landsråd næsten naturnødvendigt må træde i spinaten fra tid til anden.

Sagen er jo den, at størstedelen af det, der sættes i gang i Grønland i disse år, er nyt og uprøvet. I mange tilfælde er det umuligt at vide i alle enkeltheder, ja, måske endog i de store linier, hvordan en given beslutning vil virke i det grønlandske samfund.

Det ligger mig i den forbindelse på sinde at få sagt, at jeg anser det for uforståeligt, at samfundsvidenskabelige undersøgelser i Grønland er gået i stå. Her skal det selvfølgelig bemærkes, at samfundsforskere – så lidt som embedsmænd – ikke skal tilstræbe at forme politik eller direkte eller indirekte forme politikernes stillingtagen. Men samfundsforskning må løbende kunne give os fingerpeg om vore beslutningers virkninger. Jeg fatter ganske enkelt ikke, at man ikke forlængst har sørget

for at genoptage de samfundsvidenskabelige undersøgelser i Grønland, sådan at vi under vor vandring ad nye veje og ofte uprøvede veje i Grønlands udvikling hele tiden kan have forskernes registrering af forhold og udvikling og reaktioner ved hånden som støtte og hjælp i arbejdet.

Ingen stor-virkosomhed sender vist i vore dage nye varer på markedet uden forinden at have undersøgt behovet og sidenhen at foretage undersøgelser af varens modtagelse. Men vi sender en strøm af nye fænomener ind over det grønlandske samfund uden at drage nytte af de mennesker, der på videnskabeligt grundlag kan – som vel de eneste – konstatere, om politikeres og embedsmænds gode viljer også har givet gode og hensigtsmæssige resultater. Landsrådet har tidligere bedt om en genoptagelse af samfundsforskningen i Grønland. Jeg ved, at dette ønske fortsat er levende.

I dag mangler vi imidlertid dette grundlag, og også derfor fejler vi antagelig hypigere end nødvendigt. Vi har heller ikke i landsrådet en politisk tradition som i Danmark og heller ikke en uddannelsesmæssig baggrund som i Danmark.

Hvis vi i landsrådet derfor i den ene eller anden sag giver udtryk for umodenhed og famlen, ringe evne til at tale klart eller at formulere henvendelser til myndighederne eller f. eks. til en forsamling som den i aften, ja, så må det vel være forståeligt, vort udgangspunkt og vor erfaringsmasse taget i betragtning.

Hvis vi – for at tage et helt konkret eksempel – i spiritusspørgsmålet antages at have besluttet mindre hensigtsmæssigt, så vil det dog være rimeligt, om man i en sådan sammenhæng navnlig hæftede sig ved landsrådets gode vilje til udspil imod et samfundsonde og måske lidt mindre ved beslutningens eventuelle svage sider. Om denne sag iøvrigt blot dette, at landsrådet også efter sin spiritusdebat fortsat står åben overfor problemet og er lydhør overfor positiv inspiration. Efter alt at dømme må vi jo se på sagen igen til foråret.

Ligesom man kun med mindre rimelighed kan laste det nye landsråd for, at det ikke ejer mangeårig erfaring efter godt et års forløb, lige sådan kan man kun ved tilsidesættelse af al rimelighed laste sekretariatet for, at det efter kort funktionstid og på basis af øjensynlig underbemanding måske ikke altid i alle sammenhænge formår at aflevere lige så velgennearbejdede, ja, tilfilede sager som landshøvdingembedet med dets større jurist- og politistab for slet ikke at nævne ministeriet med dets meget store ekspertstab formår at præstere.

Man tjener intet godt formål, hvis man på mere eller mindre kryptisk vis sår mistro til landsrådet og dets arbejde. Man tjener heller ikke den dansk-grønlandske fremtids sag ved på tyndt grundlag at fremstille Grønland som en oplagt falliterklæring og grønlænderne som en samling umuliusser og drikfældige dovendidrikker uden

evne til andet end at indkassere almisser. Man taler nu om en ny stor grønlandskommission. Uden at ville lægge mig fast på et synspunkt i den forbindelse vil jeg sige, at jeg umiddelbart ikke har sympati for tanken. Grønlands landsråd og Grønlandsrådet skulle i dag nok kunne forsyne folketing og regering med de nødvendige oplysninger om forholdene i landsdelen, og et nyt stort, tidskrævende kommissionsarbejde vil næppe kunne bringe andet væsentligt nyt frem, end det disse organer – ledsaget af de som nævnt alt for længe savnede samfundsvidenskabelige undersøgelser – kan tilvejebringe. Derimod vil en kommission kunne forhale og forsinke og sprede ny tvivl og ny usikkerhed i Grønland, hvor vi endnu er ved at fordøje sidste kommissions resultater.

Man taler også om en stor Grønlandsdebat i folketinget. Jeg er i dag ikke *ganske* sikker på, at behovet for en sådan debat i og for sig er til stede.

Jeg har ikke nævnt disse ting, fordi jeg på nogen måder vender mig imod kritik, åben meningstilkendegivelse og skarp debat. Tværtimod, vi lytter i Grønland og i landsrådet, hvadenten det er det unge Grønland eller den danske offentligheds talsmænd, der løfter røsten. Men jeg har nævnt det, fordi de ubillige, de tankeløse, de uretfærdige ord, – ordene uden fornødent kendskab til grønlændernes situation i dag, grønlændernes tidsmæssige og modenhedsmæssige baggrundsmuligheder, kan såre urimeligt og ødelægge.

Jeg har sagt det tidligere og vil nævne det igen: Grønland og Danmark hører sammen og er i familie. Grønland er som dansk landsdel ikke blot en forpligtelse for Danmark, men også et privilegium – en hvæssesten for dansk formåen, for dansk åndelig bærekraft, for dansk evne til tillidsfuldt og resultatskabende samarbejde med en minoritet i folkelegemet.

Som jeg har sagt, er Grønland og Grønlands landsråd indstillet på gennem stadig øget egenindsats at bringe udviklingen i landsdelen fremad og gennem vanskelighederne.

Jeg beder Dem, mine tilhørere, og dermed den danske offentlighed om ikke at tabe tro og tålmodighed og kærlighed til det Grønland, der på en – vel i efterkrigstiden enestående måde – er kommet sit moderland tillidsfuldt i møde på vejen fra koloni til landsdel.

Taber man i Grønland den trygge tiltro til danske landsmænd, og taber man i Danmark troen på grønlandske landsmænd, vil det billede, der kan tegnes af Grønlands status – og af Danmarks – sandelig blive mørkt.

Jeg tror, at det lille Danmark med landsdelen Grønland har et bedre eksempel at vise verden end som så.